

22. 1. 2004

ID: 22914

Vraždy novorozeného dítěte matkou

Nelze ztotožňovat, směšovat či zaměňovat příčetnost a absenci rozrušení způsobeného porodem, neboť jejich kritéria a význam pro posouzení trestní odpovědnosti jsou odlišné. Není nelogickým, pokud obviněná při své příčetnosti jedná pod takovým vlivem nepříznivých faktorů charakterizujících její porod, že....

Nelze ztotožňovat, směšovat či zaměňovat příčetnost a absenci rozrušení způsobeného porodem, neboť jejich kritéria a význam pro posouzení trestní odpovědnosti jsou odlišné. Není nelogickým, pokud obviněná při své příčetnosti jedná pod takovým vlivem nepříznivých faktorů charakterizujících její porod, že jde o stav rozrušení způsobený porodem a že její jednání tak naplňuje znaky trestného činu vraždy novorozeného dítěte matkou podle § 220 tr. zák.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 7 Tdo 156/2003, ze dne 25.2.2003)

Nejvyšší soud projednal v neveřejném zasedání dne 25. 2. 2003 dovolání obviněné L. H., proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. 9. 2002, sp. zn. 5 To 149/2002, v trestní věci vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 31 T 3/2002 a rozhodl tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. 9. 2002, sp. zn. 5 To 149/2002, a rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 6. 2002, sp. zn. 31 T 3/2002, zrušil, podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Krajskému soudu v Ostravě přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 6. 2002, sp. zn. 31 T 3/2002, byla obviněná L. H. uznána vinnou trestným činem vraždy podle § 219 odst. 1, 2 písm. e) tr. zák. a odsouzena podle § 219 odst. 2 tr. zák. k trestu odnětí svobody na dvanáct roků, pro jehož výkon byla podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazena do věznice s ostrahou.

Trestného činu se obviněná dopustila podle zjištění Krajského soudu v Ostravě tím, že dne 25. 10. 2001 mezi 01:00 hod. až 06:00 hod. v B., U. 322/17, porodila zdravé a životaschopné dítě mužského pohlaví, které bezprostředně po porodu po přerušení pupeční šňůry v rámci svého přede všemi utajovaného těhotenství s rozmyslem usmrtila tak, že jej nijak neošetřila, ponechala bez pomoci a novorozence zabalila do osušky, tu vložila do tří igelitových tašek, vědoma si toho, že se v nich dítě udusí, tento balík s tělem dítěte ukryla ve skříni svého pokoje, načež novorozenec v důsledku udušení nedostatkem vzduchu v neprodyšných obalech a v důsledku znemožnění přístupu vzduchu do dýchacích cest jejich mechanickým překrytím po krátké chvíli na místě zemřel.

Proti rozsudku podala obviněná odvolání, jímž se domáhala v podstatě toho, aby skutek byl posouzen

jako trestný čin vraždy novorozeného dítěte matkou podle § 220 tr. zák. Usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. 9. 2002, sp. zn. 5 To 149/2002, bylo odvolání obviněné podle § 256 tr. ř. zamítnuto jako nedůvodné.

Obviněná podala prostřednictvím obhájce v zákonné lhůtě dovolání proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci v rozsahu odpovídajícím výroku o vině i trestu a s odkazem na dovolací důvod stanovený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Nesprávné právní posouzení skutku spatřovala v tom, že skutek byl kvalifikován jako trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1, 2 písm. e) tr. zák., a namítla, že správně měl být posouzen jako trestný čin vraždy novorozeného dítěte matkou podle § 220 tr. zák. Navrhla, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení Vrchního soudu v Olomouci i rozsudek Krajského soudu v Ostravě a aby přikázal Krajskému soudu v Ostravě nové projednání a rozhodnutí věci.

Státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství se k dovolání obviněné vyjádřila tak, že s ním v podstatě vyjádřila souhlas. Podle tohoto vyjádření k činu obviněné došlo za okolností opodstatňujících závěr, že se tak stalo v rozrušení způsobeném porodem ve smyslu § 220 tr. zák.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. napadené usnesení i předcházející řízení a shledal, že dovolání je důvodné.

Trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zák. se dopustí ten, kdo jiného úmyslně usmrtí, přičemž podle § 219 odst. 2 písm. e) tr. zák. se posoudí tento čin v případě, že je spáchán na osobě mladší než patnáct let. Trestného činu vraždy novorozeného dítěte matkou podle § 220 tr. zák. se dopustí matka, která v rozrušení způsobeném porodem úmyslně usmrtí své novorozené dítě při porodu nebo hned po něm.

Z hlediska rozhodnutí obou soudů a podaného dovolání je spornou otázkou to, zda obviněná se činu dopustila v rozrušení způsobeném porodem.

Oba soudy se touto otázkou zabývaly a v odůvodnění svých rozhodnutí ji učinily předmětem poměrně obsáhlých úvah. Dospěly však k závěrům, s nimiž se Nejvyšší soud nemohl ztotožnit.

Východiskem názoru obou soudů, že nešlo o stav rozrušení způsobeného porodem bylo zjištění, že obviněná tajila své těhotenství a nepodnikala žádné kroky, jimiž by se připravovala na narození dítěte a následnou péči o něj. Z tohoto zjištění oba soudy dovodily, že obviněná pojala úmysl usmrtit své dítě již předem během těhotenství.

Nejvyšší soud nezpochybňuje tato zjištění ani závěr o předem pojatém úmyslu obviněné, avšak musí konstatovat, že i když obviněná již před porodem měla úmysl usmrtit své dítě, není tím nutně vyloučeno, že pokud dítě usmrtila bezprostředně po porodu, jednala přesto v rozrušení způsobeném porodem. Z ničeho, zejména ne ze znění ustanovení § 220 tr. zák., nevyplývá, že by uvedený úmysl obviněné musel vzniknout až při porodu nebo hned po něm, resp. v rozrušení způsobeném porodem.

V tomto ohledu Nejvyšší soud považuje za nutné poukázat na kontinuitu judikatury, která takto na vztah úmyslu na straně jedné a stavu rozrušení způsobeného porodem na straně druhé nazírá po celou dobu, po kterou je trestný čin vraždy novorozeného dítěte matkou zakotven v trestním zákoně (k tomu viz č. 89/1953, č. 7/1955, č. 38/1976, č. 16/1986, č. [25/1992](#) Sb. rozh. tr.). Nejvyšší soud nenalezl žádný důvod k tomu, aby dosavadní judikaturu v naznačeném ohledu změnil. Důvod pro takovou změnu není nijak vysvětlen ani v rozhodnutí žádného ze soudů, které věc posuzovaly v původním řízení. Přitom o použitelnosti citovaných judikátů svědčí již samotná skutková podobnost minulých řešených případů s nyní posuzovanou věcí. Pominout nelze ani to, že citované judikáty do právního posouzení činů spočívajících v tom, že matka bezprostředně po porodu usmrtila své novorozené dítě, transformovaly poznatky lékařské vědy, zejména porodnictví a gynekologie, a že nyní posuzovaný případ neznamena ani v tomto směru žádný průlom, obrat či nějakou podstatnější změnu.

Druhým okruhem důvodů, pro které soudy vyloučily u obviněné stav rozrušení způsobeného porodem, byly projevy obviněné po porodu, resp. v době kolem porodu. Soudy vycházely ze zjištění, že obviněná telefonicky omluvila svou nepřítomnost v zaměstnání, racionálním způsobem ukryla mrtvolu dítěte, přiléhavě komunikovala s přivolaným zdravotnickým personálem apod. Ani tato zjištění Nejvyšší soud nezpochybňuje, avšak musí konstatovat, že jde pouze o určitou dílčí část toho, co samy soudy zjistily o stavu, v němž se obviněná po porodu, ale i během těhotenství, nacházela. Soudy zjistily i to, že obviněná byla přivezena na porodnicko-gynekologické oddělení nemocnice rychlou záchrannou službou pro kolapsový stav, který byl vyvolán větší ztrátou krve, snížením krevního tlaku s odkrvením mozku, bledostí, zrychlenou srdeční činností a obtížně měřitelným krevním tlakem. Tomu předcházel porod, který trval až 9 hodin. Po celou dobu porodu obviněná byla sama. Důležitý je také motiv, pro který obviněná tajila své těhotenství, neboť souvisel s okolností, že otcem očekávaného dítěte byl jiný muž než její tehdejší partner.

Teprve souhrn všech podstatných skutečností, které se vztahují k průběhu samotného porodu, a skutečností, které na obviněnou doléhaly po dobu těhotenství, může být spolehlivým podkladem pro náležité posouzení sporné právní otázky. Je tomu tak proto, že porod a předcházející těhotenství představují určitou jednotu v procesu, jehož je porod vyústěním. Těhotenství a porod jsou velmi těsně spojenými částmi jednoho vývojového celku. Z toho vyplývá značný význam prožitků, jimž je žena během těhotenství vystavena, i pro její stav při porodu a bezprostředně po něm. Také na to klade důraz výše citovaná judikatura.

V posuzovaném případě byla obviněná v průběhu těhotenství vystavena okolnostem, které evidentně měly trvale stresující charakter, byť šlo o okolnosti, které primárně sama navodila. Jde o to, že se rozhodla tajit své těhotenství, ale přitom žila v bytě společně s rodiči. K tomu přistupuje partnerský vztah udržovaný s mužem, který o jejím těhotenství nevěděl a nebyl otcem očekávaného dítěte. Obviněná chtěla zabránit tomu, aby tento vztah byl jejím těhotenstvím dotčen, a obávala se důsledků, které by pro její vztah mělo prozrazení těhotenství. Samotný porod, i když jako fyziologický akt proběhl bez nějakých podstatných odchylek od normálního porodu, byl rovněž ovlivněn závažnými okolnostmi. Obviněná byla po celou dobu porodu sama. Nepřítomnost odborné asistence spolu s nepřítomností jakékoli jiné osoby, v níž by obviněná měla oporu, a zároveň délka doby porodu (až 9 hodin), po kterou byla obviněná vystavena porodním bolestem, charakterizují situaci obviněné v době porodu jako velmi obtížnou. Jejím projevem byl kolapsový stav, v němž byla obviněná krátce po porodu nalezena a posléze hospitalizována. Uváží-li se vliv všech nepříznivých okolností provázejících těhotenství a porod v celém souhrnu na obviněnou v době posuzovaného činu, je tu evidentní podklad pro závěr, že obviněná se nacházela ve stavu, v němž její vůle jednat v

zájmu života dítěte byla výrazně zeslabena. Tento závěr je plně slučitelný se zjištěním soudů, že obviněná byla schopna rozpoznat nebezpečnost svého jednání pro společnost a zároveň i schopna své jednání ovládat ve smyslu podmínek přičetnosti jako obecného předpokladu trestní odpovědnosti.

Přičetnost obviněné v podstatě znamená, že v době činu její rozpoznávací ani ovládací schopnost nechyběla v důsledku duševní poruchy. Přičetnost a absenci rozrušení způsobeného porodem nelze ztotožňovat, směšovat či zaměňovat, neboť jejich kritéria a význam pro posouzení trestní odpovědnosti jsou odlišné. To znamená, že není nic nelogického na tom, že i při své přičetnosti obviněná jednala pod takovým vlivem nepříznivých faktorů charakterizujících její porod, že šlo o stav rozrušení způsobený porodem a že její jednání naplňovalo znaky trestného činu vraždy novorozeného dítěte matkou podle § 220 tr. zák.

Rozhodnutí obou soudů tedy spočívá na nesprávném právním posouzení skutku ve smyslu dovolacího důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Nejvyšší soud proto zrušil napadené usnesení Vrchního soudu v Olomouci a jako vadnou část řízení, které mu předcházelo, i rozsudek Krajského soudu v Ostravě. Zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která tím pozbyla podkladu. Nakonec přikázal Krajskému soudu v Ostravě, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vyhoštění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [„Tvrzení proti tvrzení“ \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochranné opatření](#)